

HUKUKÎ BİLGİLER MECMUASI

Sahip ve Başmuharriri:

Paris Hukuk Fakültesi Doktoru

AVUKAT

Milâli : GAD FRANKO

TAHRİR HEYETİ

Fuat Hulûsi B. Temyiz Mahkemesi
ikinci hukuk dairesi reisi

Sabri Şakir B. Ankara hukuk mektebi profesörlerinden

Mustafa Reşit B. İstanbul Hukuk Fakültesi Müderrislerinden

Ahmet Refik B. Sabık Temyiz Mahkemesi azasından

Ali Kemal B. İstanbul Hukuk Fakültesi Müderrislerinden

M. Şarl Kroza İstanbul Hukuk Fakültesi Müderrislerinden

M. Aşıl Mester, Paris Hukuk Fak. Müderrislerinden

M. Şavgran, Paris Hukuk Fak. fahri Müderrislerinden

M. A. Salem, Hukuku Düvel Mecmuası tahrir heyetinden

Bahir B. Kavanin ihzari komisyonu azasından

Hamdi Halim B. Avukat

Adres: Galata Bahtiyar han Avukat Gad Franko Bey yazihanesi

Telefon: 43009

Bir nüshanin bedeli 35 kuruştur

Bir senelik abonemanı Posta ücretile beraber

400 kuruştur

Türkiye harici için 500 kuruştur

İSTANBUL

1932

Bankalar Matbaası

20, İnar Sokak Gela'a

İçtihadatı Mahakim

JURISPRUDENCE

TEMYİZ MAHKEMESİ

4üncü Hukuk Dairesi

Esas : 2319 Karar : 1955

HÜLÂSA

Bir Müessesesi ticariyenin merkezinden gayri ve diğer şehirlerde tesis ettiği şubelerin Ticaret Odalarına kaydı ve resme tabi olmaları, merkezini yapmakta olduğu muamelenin aynini şubenin bulunduğu mahalde de yapmasına ve müstakillen icrayı faaliyet eylemesine vabestedir.

Müddei: Yulyüs Berger Şirketi Vekili Umumisi Avukat Sabri Bey

Müddeialehy: Kütahya Ticaret ve Sanayi Odası Vekilleri
Hakkı ve Şükrü Beyler.

Dava.— Muvekkili Şirket Nafia Vekâletile akdettiği mukavele mucibince kütahya—Balıkesir ve Boğazköprü—Olukışla Şimendifer hattı inşaatını taahhüt etmiş ve bu işin tedviri için İstanbulda bir merkezi ticaret tesis edilmiş ve bütün muamelâtı burası idare edüp sermaye de münhasiren İstanbul için mevzu bulunmuş ve yalnız inşaat mahalleri merkezden çok uzak olmak itibarile memur ve mühendislerin müracaat mahalli olmak ve icap eden sarfiyat ve nakliyat ve sair hususâtı şirket mümessili sıfatile ifa eylemek üzere Kütahyada bir kalem teşkilâtı vücuda getirilmiş ve şu hale nazaran mezkûr kalem teşkilâtı Ticaret Odaları Kanununun 3üncü maddesinin matufu aleyhi olan Ticaret Kanunununca şahsiyeti hükmiyeyi haiz şubei ticariyeden madut bulunmamış olduğu halde müddeialehy

evvelce burasını ticarî bir şube telâkki ve kayde mecbur müessese-lerden addederek bu mecburiyetin ifa edilmediğinden bahisle 927, 928, 929, 930 seneleri için biner Liradan üç misli zamlı cem'an (12,000) Lira tahakkuk ettirmiş olduğundan müddeialehlin bu bapta vaki müdahalesinin menini istemiştir. Dosya meyanında mevcut Şirketin Kütahya Şubesi müdürü imzasını havi tahriratların başlığında ve Telgraf adreslerinde müddei Yulyüs Berger İnşaatı sınıye Anonim Şirketi Ankara, İstanbul, Kütahya diyerek üç Şubei ticariyenin vücudunu göstermekte olması ve bu şubenin müdür, muhasip ve fen bürosu ve bir çok devairi bulunması ve Şirketi temsilen yolun inşası ve nakliyatın temini için taahhüdata girişilmesi ve müteahhitlerin bu hususta davaları da meşhut olmakla beraber mukavelenamenin 19 uncu maddesi mucibince mezkûr Kütahya Şubesi-nin fennî ve mali mesuliyeti tahtında inşaatı parça parça şahsı salislere vererek yaptırmakta bulunması ve yapılan iş mukabilinde tediyatta bulunmağa salâhiyettar bulunması bu Şubenin Şirketin ticarî Şubesi olduğunu teyit eylemiş ve şu -hale nazaran müddei vekilinin bu bapta iddiası gayri varit görülmüş ve bu suretle müddei Şirketin ikametgâhî ticarî ittilâz eylediği Kütahya Şube-sinin Ticaret ve Sanayi Odaları Kanununun 3 üncü maddesi hük-münce Odaya kayıt mecburiyetinde olduğu tahakkuk etmiş ve esas dava da bu bapta kayıt mecburiyeti olup olmadığı hususundaki ihtilâfın halline münhasır bulunmuş olmakla davayı vakianın red-dine karar verilmiştir.

Temyiz eden müddei Şirket Vekili Sabri Bey tarafından şifalı izahatın dinlenmesi suretile hükmün temyizen tetkiki istenmiştir.

Temyiz Kararı :

Hadisenin mürafaaya tabi olduğu anlaşılarak bu baptaki talep kabul edilmiş ve gün tayin edilerek taraflara davetname gönderilmişti.

Muayyen günde, Şirket namına Avukat Sabri Bey ve mümeyyüzünaleyh Ticaret Odası namına Vekili Hilmi Bey vürut etmekle aleni mürafaaya bil'iptidar :

Davanın mahiyetine nazaran tetkiki Dairenin vazifesi dahilinde olduğuna ve tarafeyn esas hakkındaki izahatının istimaina ekseriyetle karar verilerek hazır bulunan tarafeyn Vekillerinin şifahi izahatı dinlenildikten sonra karar ittihazi zımında tayin olunan günde dosyadaki bütün kâğıtlar okunup esasa gerişildi:

Ticaret ve Sanayi Odaları Kanununun 3 üncü maddesinde hüküm şahısların Merkez ve Şubelerinin dahi ikametgâhi ticari ittihaz ettikleri mahallenin Ticaret ve Sanayi Odalarına kaydolunmağa mecbur oldukları ve müddeti muayyene zarfında müracaatla bu mecburiyeti ifa etmiyenlerin senelik kayıt ücretinin cezaen 3 misli tahsil edileceği gösterilmekte isede bu maddede yazılı Şubelerden maksat Ticaret Kanununun tarifi veçhile bulunduğu mahallerde Merkezin sabah işigali dairesinde muamele ticariye yapan Şubeler demek olup bu maksat haricinde yapılan ve fennî, idarî mahiyette olan teşekküllere şümülû bulunmamış ve Devlet Demiryolları İdarei Umumiyesinden gelen cevapta dahi Yulyüs Berger Şirketinin Kütahta Şubesi bu Şirketin Hükûmetle akdeylediği inşaat mukavelesi hükümlerini tarafından tatbika memur edilmiş bir teşekkül olup Ticaret Kanununun kasdeylediği mahiyette bir ticaret şubesi olmadığı bildirilmiş olduğu ve mücerret telgraf adresinde Yulyüs Berger

Konsorsiyum İnşaatı Sinaîye Anonim Şirketi İstanbul, Ankara, Kütahya diye muharrer olması Şirketin Hükûmetle akdeylediği mukavele veçhile taahhût ettiği fennî ve malî işleri tedvir için müdür ve muhasip gibi memur tayin ve devair teşkil etmesi ve bunların amelîyat ve nakliyat'ın temini için bazı taahhütlere girişmiş bulunması mezkûr Şubenin zikrolunan manada ticarî bir teşekkül olmasını istilzam edemeyeceği aşîkâr bulunduğu halde hususatı mezkûreden istidlâlen mezkûr Şubenin ticarî Şube addle vechi muharrer üzere reddi davaya karar verilmesi muhalifi kanun ve temyiz lâyibasında bu cihetlere müteallik olarak sert ve ityan edilen itirazlar varit olduğundan sebebi mezkûrden naşı mûmeyyüzünbîh hükmün nakzına 25 Teşrinievvel 1932 tarihinde ittifakla karar verildi.

1.— Mahkemeî Temyizin bu kararı, Mecmuanızın teesüsünden beri müdafaa ettiği “Kaza birliği” prensipini teyit ettiğinden naşı nazarımızda ehemmiyeti mahsusayı haızdır: maalesef son zamanlarda müteaddit idarî makamlara ceza hükmetmek, ve takdir ettiği resimlere karşı itirazları reddetmek hakları verilmesinden naşı adalet meflûmu tabiatile rencide olagelmıştır. Bu meyanda Ticaret O-lalarının da hakkı kazası tanınmış idi. Fakat mahkemeî Temyiz, hiç olmazsa Ticaret Odasına kayıt öcetlerinin esas ve meşruiyeti hakkında yapılacak itirazatın bir mes'eleyi adliye olduğunu, ve mahakimin vazifesi dahilinde bulunduğunu kabul ve tasdik eylemektedir ki, bu muteleanin adli esasata derecei mutabakatı bedihidir, mutaleasındayız.

2.— Mahkemeî Temyiz, Ticaret Odalarına kayıt hususunda takibi lâzım gelen usulü tesbit etmiştir. Türkiyede işliyen bir Türk veya Enebi Şirket veya Ticarethanesi bir defa merkezinde kendisini odaya kaydettirmeğe mecburdur; birde şubeleri varsa onlar da bu mecburiyete tabidir. Ticaret Kanununda şubenin tarifi yoktur; Mahkemeî Temyiz, kemali isabetle—Ticaret odaları Kanununun 3 üncü maddesindeki gayeye göre—şubenin tarifini yapmaktadır “Bulunduğu mahallerde mer-

kezin sulhai iştigali dairesinde Ticaret Kanununun tarifi veçhile muamelâtı ticariye yapan" müesseselerdir. Bunlar kayde mecbur iseler de bu tarife girmeyenler bu mecburiyete tabi değildir. Bu tarife nazaran şube; merkezin aynı nevi umurile iştigal edecektir; bulunduğu mahalde müstakillen iş yapabilecektir. Bir manifatura Ticarethanesinin, muhtelif şehirlerde manifatura satmak için mağaza açması ve onu tedvire mezum ve şubeyi temsile salâhiyettar adamlar vasıtasile iş yapması bu tarife temamilere girer. Yoksa, merkezi İstanbulda bulunan bir Ticarethanenin merkeze ait işlerinin itmamı için, dahilde bazı adamlar kullanması, her tarafta şube açtığına delâlet etmez. Bu kararın buna mûmasil hususatta rehber olacağı tabiidir.

G. F.

TEMYİZ MAHKEMESİ

4. üncü Hukuk Dairesi

Esas 3021: Karar: 1960

HÜLÂSA

1. — Müddeialeyh senedin bedelsiz olduğunu iddia etmesi üzerine muddei müddealeyhin zimmetine geçirdiği kira bedelinden doğduğunu beyanle senet mundericatinin hilafi hakikat olduğunu itiraf etmene göre mezkûr senedin delil olarak kıymeti kalma-mıştır.

2. — Müddeiden başka delil istenmek ve ikame edemediği surette müddeialeyhin yeminle halli mes'ele olunmak lazım gelirken senet bedelinin tahsiline karar verilmesi, mucibi nakizdir.

Nimet Hanım vekili avukat Mehmet Hüsamettin Bey İbrahim B. Müvekkilesinin müddeaaaleyh zimmetinde alacağı olan (508) liranın tahsilini istemiştir.

Mübrez sehetteki mührün müddeaaaleyhe ait olduğu mukarrarunbih olmasına göre müruru zaman iddiası varit olmadığından red-

dine ve ancak müddealeyh senedin bedelsiz olduğunu iddia etmesine karşı müddei gerçi mezkûr senette yazılı parayı müddealeyhe vermemiş ise de mutasarrif olduğu bazı gayri menkulâtın kira bedellerini müddealeyh tahsil ederek zimmetine geçirmiş olmasından dolayı (508) lira borçlanarak bu senedin verilmiş olduğunu tevzihan beyan eylemiş ve senedin bedelsiz olmadığına ve kira bedelinden dolayı (508) lira alacağı olduğuna dair müddealeyhin müddeiye yemin teklifine hakkı bulunduğu karar verilmesi üzerine müddealeyh vecek yemini de teklif etmemiş olmağla müddeabih (508) liranın tahsiline karar verilmiştir.

Temyiz eden : Müddealeyh vekili Osman Nuri Bey

Temyiz kararı :

Temyiz talebinin müddeti içinde olduğu anlaşıldıktan sonra dosyadaki bütün kâğıtlar okunup esasa girildi :

Müddealeyh senedin bedelsiz olduğunu iddia etmesi üzerine müddei senet muhteviyatı nakden verilmeyip müddealeyhin zimmetine geçirdiği kira bedelleri olduğunu beyanla senet münderialının hilâfı hakikat olduğunu itiraf etmiş ve bu cihetle mezkûr senedin delil olmak kıymeti kalmamış olmasına mebnî müddeiden iddiasına başka delil istenmek ikame edemediği suretle müddealeyhin yeminile halli mesele olunmak lâzımgelirken makûsen karar ittihazile yazılı olduğu üzere hükmolunması muhalifi kanun ve lâyhada bu şekilde dermeyan olunan itirazlar varit olduğundan mumeyizünbih hükmün bu sebeple (Nakzına) ve aşağıda yazılı temyiz masrafının ileride haksız çıkacak taraftan alınmasına 29 Teşrin Evvel 932 tarihinde ittifakla karar verildi...

TEMYİZ MAHKEMESİ

3üncü Ceza Dairesi

HÜLÂSA

Esas: 6674 Karar:1013

1.— Maznunda bulunan tütünün kendine ait olmadığını beyan ile inkâr etmesi kaçağa sarfetmek için nezdinde bulundurduğunu ikrarı tezammün etmez.

2 — Tütünün mikdarine göre kaçağa sarf etmek için bulundurduğunun kanuni deliller olmadıkça istimal kasdına kamli esasatı kanuniye icabından iken bu cihetin nazara alınmaması mucibi nakizdir.

Bavulunda üç kilo 500 gram kaçak tütün tutulmaktan suçlu ve mevkuf İzmit Değirmendere Saraylı köyünden Hasan Sabri oğlu Mustafa hakkında yapılan duruşma sonunda: 1918 Nlu kanunun 25inci maddesinin ikinci fıkrasıyla 1701 Nlu kanun 60 ıncı maddesi mucibince altı ay müddetle hapsine ve 20 lira hafif para cezası alınmasına ve tütününde müsaderesine dair 9 Nlu İstanbul adli ihtisas hakimliğinden verilen 21/6/932 tarihli hüküm temyizden tetkiki mahkûm tarafından istida ve bu baptaiki evrak C. başmüddei umumiliği M. A. sinin 12/7/932 tarihli tebliğnamesile daireye tevdi kılınmağla bittetik:

Maznunu merkumun merkuf ve evel ve ahır parası olmadığı amrı tarafından verilen ilmühaberde beyan edilmesine göre temyiz istidası bilkabil tetkikatı temyiziye icra ve icabı müzakere olunduktâ: maznunda bulunan tütünün kendine ait olmadığını beyan ile inkâr etmesi kaçağa saafetmek için nezdinde bulundurduğunu ikrarı tazammün edemiyeceği gibi tütünün mikdarına göre de kaçağa sarfetmek için bulundurduğunu kanuni deliller olmadıkça istimal kasdına hamli esasatı kanuniye icabından iken bu cihetin nazara alınmaması yolsuz ve bu itibarla temyiz itirazları varit olduğundan mezkûr hükmün bozulmasına ve 800 kuruş bozma haremın haksız çıkacak taraftan alınmasına 14/7/932 tarihinde ittifakla karar verildi.